

Hvorfor refleksion ikke er evaluering

Dansk evalueringsselskab årskonference 2016

Aarhus

Hvem vi er

Speciale i Innovativ
evaluering

4 kvinder og 2 mænd

Passionerede for at
lave evalueringer, der
kan skabe udvikle i
praksis

Hvor vi arbejder

Hvad vi vil

Udvikle og udfordre
evalueringsfeltet

Understøtte
evalueringskapacitet

Skabe viden til
beslutninger

Udvikle programmer

"Vi evaluerer hele tiden – hver dag."
(Citat rigtig mange af vores kursister,
kunder og samarbejdspartnere)

Hvorfor blander vi tingene sammen?

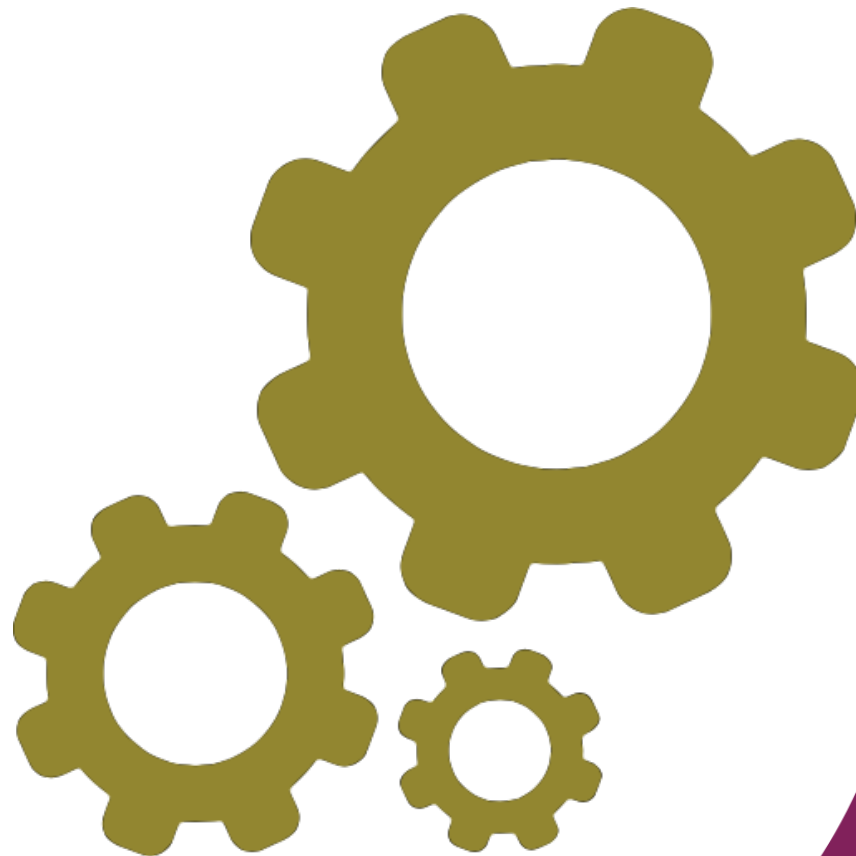
- Der er behov for at vide, hvad der virker
- Evaluering er blevet en protected discourse – noget vi forventer af os selv og andre
- Evaluering er som begreb diffust og flertydigt

~~"At evaluere betyder i al sin enkelhed at standse op midt i eller efter sine gøremål og vurdere, om resultaterne står i et fornuftigt forhold til hensigt og anstrengelser." (Albæk 2001)~~

Peter Dahler-Larsen skrev i 1998 bogen 'Den rituelle refleksion'

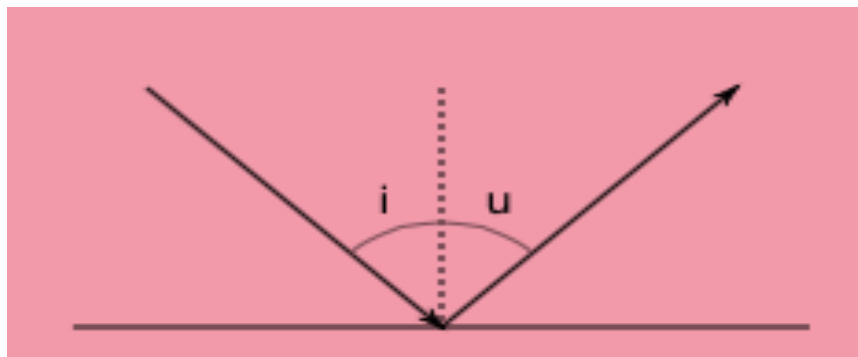
Hvad skal vi med evaluering og refleksion?

- Blive kompetente
- Blive dygtige
- Lære af vores erfaringer
- Understøtte kerneopgaven

Hvad er refleksion?

- Ordets oprindelig betydning stammer fra latin (*reflexio*): tilbagekastning af stråling eller bølgebevægelse.

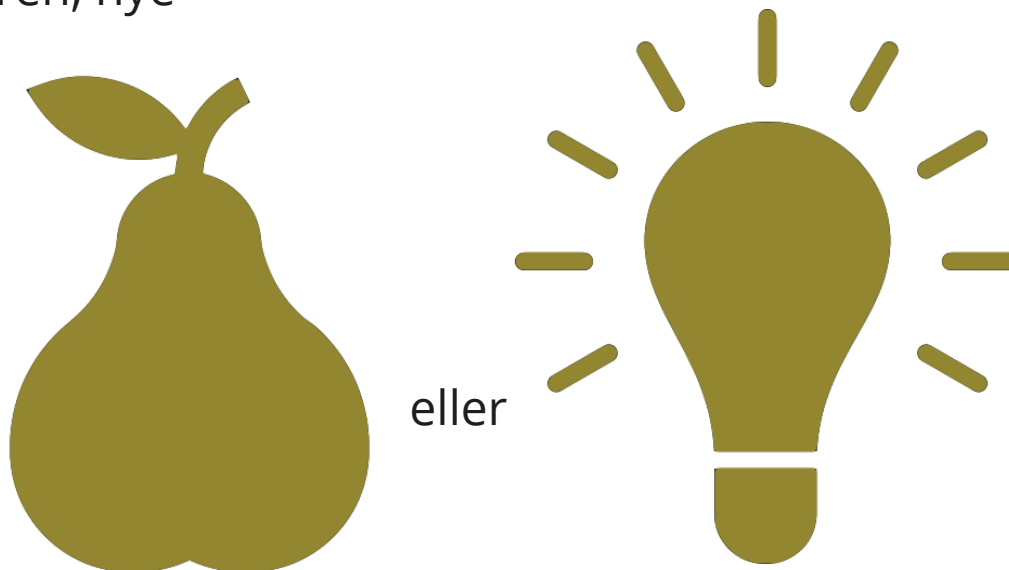

- Den fysiske forklaring: Refleksion henviser til den bevægelse, der sker, når eksempelvis lys reflekteres forskelligt på forskellige overflader. Kaste, bøje eller sno tilbage.

→ Delelementer af den fysiske tænkning overføres til menneskelig erkendelse, tankeprocesser

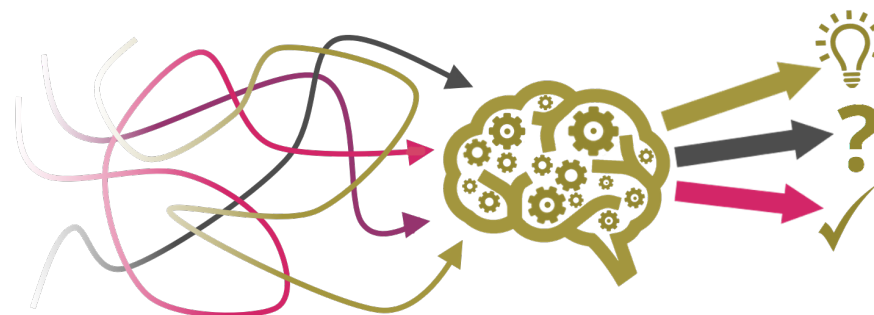
Den filosofiske refleksion: Hegel (1770-1831)

- Tankeprocessen ligner refleksionen af lys på en overflade
 - Dobbeltthed mellem sind og virkelighed
- Når en tanke 'støder' på noget uventet, skabes der korrektion og skiftes retning
 - → spørgsmål, underen, nye perspektiver

Den filosofiske refleksion: Donald A. Schön (1930-1997)

- Refleksionsbegrebet i en arbejds kontekst – 'den reflekterende praktiker'
 - Refleksion-i-handling
 - *At tænke sig om*
 - Tænke over det, der sker – igangsættes af overraskelser, uoverensstemmelser mellem forventning og virkelighed
 - Refleksion-om-handling
 - *En eftertanke*
 - Tænke over det, der er sket – på bagkant af det
 - Refleksion: Tænke over det, der sker – særligt det, der overrasker (støde på noget uventet, korrigere). Både undervejs og bagefter

Hvad er refleksion?

Refleksion handler om at tænke sig om, undre sig over tilstande eller forholde sig til noget – overraskende

Refleksion kan ske i handling eller efter

Refleksion kan ske som en naturlig igangsat proces eller som noget rammesat

Refleksion handler om at åbne fremfor at lukke sig om svar

Refleksion kan lede frem til ny handling

Hvad er evaluering?

- Ordbogen siger: "det at bedømme værdien eller effektiviteten af et forløb, en bestemt række handlinger eller lignende" → vurdering
- Vi siger: Evaluering er dels en særlig proces og dels en særlig måde at tænke og arbejde på, som skal give viden til at træffe vidensinformerede beslutninger.
- Evaluering bør eks. bidrage direkte ind i den organisatoriske udvikling ved at give viden og nuancerede forklaringer på:
 - Hvilke indsatser, der er meningsfulde at igangsætte (eller i hvert fald hvor kvalificerede antagelser vi kan opstille om, hvilke indsatser der er meningsfulde at igangsætte)?
 - Hvordan vi tror, effekter skabes?
 - Hvad der virker for hvem under hvilke omstændigheder?
 - Hvordan vi konkret kan bruge den viden vi får til at træffe den næste beslutning og dermed udvikle organisationen eller indsatsen?

Definition på Innovativ evaluering

"Innovativ evaluering er en reflektiv relationel proces, hvor kontekstbestemt viden om fortiden og nutiden anvendes til fremadrettede handlinger, der understøtter aktørerne i at skabe nye muligheder og forbedret praksis parallelt med, at eksterne krav om dokumentation opfyldes."

Hvad er evaluering: iboende systematikker

Svaret på, hvad der adskiller evaluering fra refleksion er således, at der arbejdes med udgangspunkt i forskellige systematikker, når man evaluerer

- Evalueringer foregår som bevidste valg op mod en efterspørgsel eller et vidensønske
- En evaluering er planlagt og igangsat for at imødekomme vidensbehov
- **Systematikkerne bor dermed i:**
 - **Forberedelse**
 - **Fastholdelse (data)**
 - **Analyse**

Hvad er evaluering: Forberedelse og efterspørgsel

- Evalueringer knytter an til noget, der ønskes afdækket
- Evalueringen har et præcist fokus, som kan italesættes som en efterspørgsel og som et evalueringsspørgsmål, som er rettet mod en værdisættelse eller en vurdering

Den første del af systematikken handler således om at vide, hvad vi vil vide → den næste del handler om at få besvaret efterspørgslen eller vidensønsket igennem dataindsamling

Hvad er evaluering: Data

Information i rå og uordnet form som refererer til eller repræsenterer betingelser, ideer eller objekter. Data er uden grænser og repræsenterer alt i universet.
(Datainformed leadership, vores oversættelse)

- Data er dermed:
 - Observationer (ikke strukturerede og strukturerede)
 - Registreringer og monitoreringer (eks. komme-gå-systemer, borgerregistreringer osv.)
 - Undersøgelser, der har et spørgsmål og et svar
 - Kvalitative (eks. interviews)
 - Kvantitative (eks. APV/tilfredshedsundersøgelser)

“Ikke alt, der kan tælles, tæller, og ikke alt, der tæller, kan tælles.” (Einstein)

Niveauer og datakvalitet

NIVEAU 2

Data indsamlet bevidst, eks.:

- Billeder taget af specifikke situationer
- Løbende registrering og monitorering med bestemt formål
- Planlagte observationer med særligt fokus
- Interviews
- Kvantitative undersøgelser

- Bevidst
- Systematik er i *indsamlingen* af data (og analyse)
- Bevidste hypoteser
- Tydelig efterspørgsel på viden

NIVEAU 1

Data indsamlet ubevidst over tid, eks.:

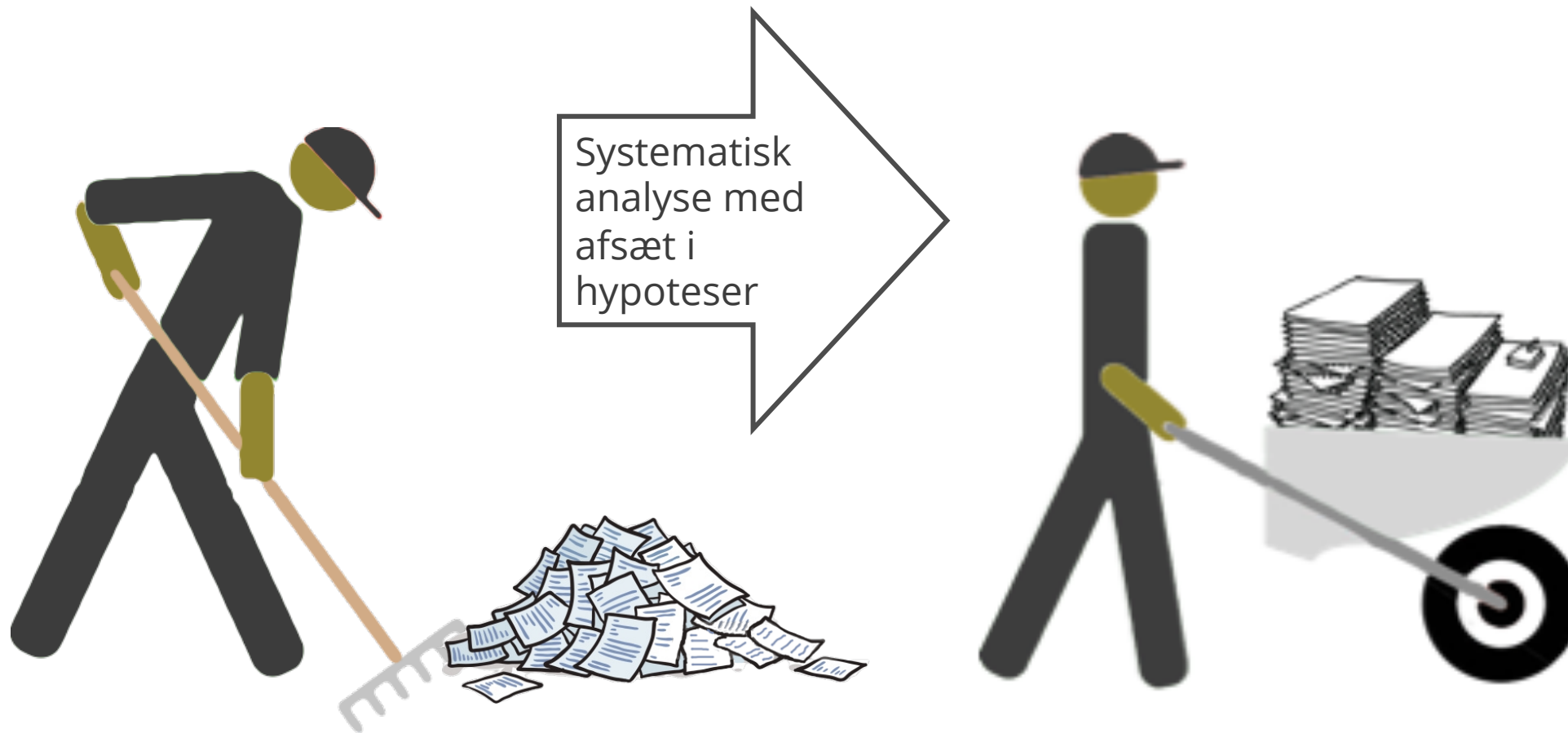
- Ubevidste observation
- Referater fra personalemøder
- Tilmeldingslister til sommerfesten fra de seneste år

- Ubevidst
- Systematik kommer *efter* dataind-samling (i analyse)
- Ingen bevidste hypoteser
- Ingen bevidst efterspørgsel på viden

Højere datakvalitet på
niveau 2 end 1

'Trickere' af dataindsamling:
Fornemmelse – forestillinger

Hvad er evaluering: Analyse

Hvad er evaluering: Fra data til viden

- Data er ikke noget i sig selv – men kan være afsæt for videre undersøgelse

“Data bliver information når nogen analyserer og opsummerer dem. Med andre ord er information data med mening, og det bliver til viden når informationen er sammenfattet og prioriteret.” (Datnow og Park, 2014, vores oversættelse)

Hvornår refleksion og hvornår evaluering?

Case-øvelse:

- I grupper á 4
- Arbejd med én case ad gangen
 - Læs casen højt
 - Drøft, hvorvidt refleksion eller evaluering vil være det rigtige 'greb' til at løse udfordringerne/opgaverne i casen
 - Noter stikord undervejs
- Hvis I får tid – eksempler fra egen praksis?
- Vi samler op i plenum

Hvornår er evaluering det rigtige greb?

- Der er gennemført et projekt, en indsats eller en hverdagspraksis, og der er behov for et vidensgrundlag til at kunne træffe fremadrettede beslutninger. Der er en præcis efterspørges på præcis viden, ligesom der er et klart anvendelsessigte.
- Der stilles krav fra øvrig/øvre myndighed i forhold til dokumentation og sandsynliggørelse af sammenhæng mellem indsats og effekt om et projekt, en indsats eller en hverdagspraksis
- Der er igangsat et projekt, en indsats eller en hverdagspraksis, som har et eksplicit formål og der er behov for at sandsynliggøre sammenhænge mellem indsatser og effekter (i en given kontekst)
- Der er igangsat et projekt, en indsats eller en hverdagspraksis som skal kvalificeres undervejs igennem viden, der kan deles i organisationen

Hvornår er refleksion det rigtige greb?

- Der opstår en situation i praksis, som du/I har behov for at løse her og nu. Der er behov for at stille sig i en ny position for at finde nye handlemuligheder
- Der har over tid vist sig et uhensigtsmæssigt mønster i praksis, som du/I ønsker at forandre. Der er forsøgt forskellige ting i praksis, men intet har endnu vist sig at skabe den ønskede forandring. Her kan en struktureret refleksiv proces i et team være en god og konstruktiv løsning
- Der er 'noget' der generer eller skaber konflikt, og det er ikke umiddelbart muligt at identificere, hvor frustrationen har sin rod. Igennem refleksion kan der findes nye forståelse af situationen og dermed nye veje at gå
- Der er gennemført et projekt, en indsats eller en hverdagspraksis og der er behov for at 'stikke hovederne sammen' for i fællesskab at fange oplevelser og ideer til det fremadrettede arbejde. Der er ikke behov for dokumentation men en udveksling og en rammesætning, som kan bidrage med nye tanker.

Bliv innovativ evaluator

- VIA og Ineva udbyder i samarbejde diplomforløb fra august 2017
 - 1 års forløb
 - 2 diplommoduler
 - 2 eksaminer
 - 10 ECTS point
- Kompetencer til at:
 - Lede programmer, projekter og indsatser og understøtte dem frem imod størst mulig effekt
 - Evaluere programmer, projekter og indsatser med fokus på hvad der virker for hvem under hvilke omstændigheder
 - Omsætte viden fra evalueringer til innovation og udvikling i praksis

Aperitivo – gratis fyraftensmøder

Få en gratis guide...

GUIDE TIL EN INNOVATIV EVALUERING

Følg guiden gennem evalueringens elementer

ineva
INNOVATIV EVALUERING

- Skriv dit navn og din e-mailadresse på listen – så sender vi dig nyhedsbreve ind imellem
- Tag guiden 😊

Tak for i dag

Følg Ineva på LinkedIn

